

φυλο και εργασία

Εργασία της Α Λυκείου του Πρότυπου Πειραματικού ΓΕΛ της Βαρβακείου Σχολής.

Φύλο και εργασία

Συμμετείχαν οι μαθητές:

Αθανασόπουλος Δημήτρης

Αντωνίου Κατερίνα

Γκιώνη Έλλη

Κακαλής Αντώνης

Καλλίρη Έφη

Λαμπρινού Δέσποινα

Λαμπροκωστοπούλου Περσεφόνη

Λυμπέρη Βασιλική

Μανουσογιαννάκης Άρης

Μιχόπουλος Κωνσταντίνος

Μπεγιέτη Δήμητρα

Νικολακοπούλου Έλενα

Παπαδήμας Νίκολας

Παπαδοπούλου Ελπίδα

Παππά Ιωάννα

Ρέππα Χριστίνα

Σκούριαλη Βερόνικα

Σπυροπούλου Ιφιγένεια

Σωφρονίου Δήμητρα

Ούρντα Κλαούντια

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή

Φύλο και Επαγγελματικός Προσανατολισμός.

Θεωρίες για τις διαφορές των δύο φύλων.

Ιστορική αναδρομή.

Διάρθρωση της εκπαίδευσης.

Το σχολείο σα μέσο αναπαραγωγής της ανισότητας των δύο φύλων.

Η συνεκπαίδευση στη νεότερη εποχή.

Η κριτική της συνεκπαίδευσης.

Φεμινιστικές αντιδράσεις στη συνεκπαίδευση.

Προϋποθέσεις για την επιτυχή εφαρμογή της συνεκπαίδευσης.

Ερωτηματολόγιο για τους μαθητές/μαθήτριες.

Αποτελέσματα.

Ερωτηματολόγια για τους καθηγητές/τριες.

Αποτελέσματα.

Σχόλια-προτάσεις.

Βιβλιογραφία.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στόχος της έρευνας είναι η μελέτη των επαγγελματικών προτιμήσεων των μαθητών και μαθητριών του λυκείου σε σχέση με το κοινωνικό τους φύλο.

Το δείγμα της έρευνας μας ήταν 90 άτομα (50 κορίτσια και 40 αγόρια), μαθητές και μαθήτριες του Πρότυπου Πειραματικού Βαρβακείου Λυκείου.

Σα μέθοδο έρευνας χρησιμοποιήθηκε βιβλιογραφία και δύο ερωτηματολόγια που εδόθησαν στους μαθητές/μαθήτριες και σε εκπαιδευτικούς του λυκείου (9 άνδρες - 2 γυναίκες).

Τα αποτελέσματα της έρευνάς μας επιβεβαίωσαν την αρχική μας υπόθεση ότι τα κορίτσια επιλέγουν κυρίως τις θεωρητικές επιστήμες ενώ τα αγόρια τις θετικές.

Η επιλογή του επαγγέλματος είναι μια από τις πιο κρίσιμες αποφάσεις της ζωής ενός ατόμου επειδή προσδιορίζει τόσο την κοινωνική του καταξίωση όσο και την αυτοεκτίμησή του. Κοινωνικοί, πολιτιστικοί, οικονομικοί, ψυχολογικοί αλλά και τυχαίοι παράγοντες συμβάλλουν σε αυτή την επιλογή. Η αυξανόμενη συμμετοχή όμως των αγοριών και κοριτσιών στην εκπαιδευτική διαδικασία δεν έχει εξαλείψει τις διαφορετικές επαγγελματικές επιλογές μεταξύ των δύο φύλων. Ακόμη και σήμερα οι γυναίκες υπό-αντιπροσωπεύονται στις θετικές και πολυτεχνικές επιστήμες- τομείς που συμβάλλουν στην ανάπτυξη της οικονομίας αλλά και στην επίλυση κοινωνικών προβλημάτων. Στην Ευρώπη οι γυναίκες κάτω των 30 χρόνων ενώ είναι αναλογικά περισσότερες από τους άνδρες, παραμένει μικρό το ποσοστό τους στους οργανισμούς λήψης αποφάσεων (Socrates, educationandculture 2005). Οι γυναίκες εξακολουθούν να δραστηριοποιούνται σε εκείνους του τομείς και τα επαγγέλματα, στα οποία παραδοσιακά κυριαρχούν.

Πολύ περισσότερες εργαζόμενες γυναίκες από ότι εργαζόμενοι άνδρες δραστηριοποιούνται σε εργασίες μερικής απασχόλησης (32.6% των γυναικών έναντι μόνο 7.4% των ανδρών μάλιστα αγγίζει το 75%. Οι γυναίκες αντιμετωπίζουν περισσότερες δυσκολίες στην προσπάθεια τους να συνδυάσουν την προσωπική τους με την επαγγελματική τους ζωή με τις ανάλογες αρνητικές επιπτώσεις στην καριέρα τους. Μόνο το 32% του δυναμικού διαχείρισης των εταιριών είναι γυναίκες. Αυτή τη στιγμή οι γυναίκες είναι μέλη προεδρείων σε ποσοστό 10% και 3% κατέχουν ηγετικές θέσεις σε μεγάλες

εταιρείες. Τώρα σε ότι αφορά τους τομείς της εκπαίδευσης και της έρευνας, πολλές είναι οι γυναίκες που σπουδάζουν (43% των διδασκόντων είναι γυναίκες), ο αριθμός τους όμως συνεχώς μειώνεται καθώς ανεβαίνουν τη σκάλα της ιεραρχίας (μόνο 15% των τακτικών καθηγητών είναι γυναίκες).

Οι γυναίκες εξειδικεύονται σε επαγγέλματα στερεοτυπικά γυναικεία, που ωστόσο, τους εξασφαλίζουν βιοπορισμό. Παρατηρείται μεγάλο ποσοστό γυναικών σε επαγγέλματα γραφείου, πωλήσεων και υπηρεσιών, αλλά και σε επαγγέλματα που έχουν να κάνουν με την υγεία. Ενώ οι άνδρες κυριαρχούν στην διοίκηση και τις επιχειρήσεις, αλλά και τα ειδικευμένα χειρονακτικά επαγγέλματα, κυρίως σε κλάδους όπως οι κατασκευές, οι μεταφορές, η βιομηχανία και η γεωργία.

Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία του Υπουργείου Παιδείας, η συμμετοχή των γυναικών είναι πολύ μεγάλη στην προσχολική εκπαίδευση. Με βάση τα στατιστικά αυτά στοιχεία το γυναικείο φύλο διδασκόντων, έχει την αριθμητική υπεροχή σε σχέση με το αντρικό φύλο σε όλη βαθμίδα της εκπαίδευσης. Παρόλο όμως που οι γυναίκες ως διδακτικό προσωπικό πλειοψηφούν, στη διοίκηση αποτελούν μειοψηφία.

Με βάση διάφορες έρευνες που έχουν γίνει πρόσφατα, τόσο στην Α/θμια όσο και στη Β/θμια εκπαίδευση, οι γυναίκες εκπαιδευτικοί στις διοικητικές θέσεις υπολείπονται σε σχέση με τους άντρες. Επίσης έχει παρατηρηθεί ότι οι περισσότερες γυναίκες πανεπιστημιακοί συγκεντρώνονται περισσότερο σε σχολές θεωρητικών μαθημάτων, παρά θετικών. Επιπλέον εμφανίζονται μεγάλες διαφορές των γυναικών στις μεταπτυχιακές σπουδές, σε σχέση με τους άντρες που υπερισχύουν.

Οι διαφορετικές επαγγελματικές επιλογές συνεπάγονται και μισθολογικές διαφορές ιδιαίτερα στον ιδιωτικό τομέα αλλά και διαφορετική επαγγελματική εξέλιξη για τα δύο φύλα. Καθοριστικός παράγοντας στην επιλογή του επαγγέλματος είναι για τις γυναίκες η μητρότητα και οι αυξανόμενες υποχρεώσεις της τη σύγχρονη εποχή.

Αυτή η εργασία αναφέρεται κυρίως στο ρόλο του σχολείου που σαν σημαντικός φορέας κοινωνικοποίησης προσδιορίζει σε σημαντικό βαθμό την προσωπικότητα του ατόμου, τις ικανότητές του και συμβάλλει στην αναπαραγωγή των διακρίσεων και των στερεοτύπων που γίνονται με βάση το φύλο.

Πεδίο εκπαίδευσης κατά την ολοκλήρωση της βασικής συνεχιζόμενης εκπαίδευσης, κατά φύλο(ποσοστά) 2000			
Πεδίοεκπαίδευσης	Άνδρες	Γυναίκες	Σύνολο
Γενικά Προγράμματα	54,4	48,8	51,5
Εκπαίδευση	2,2	6,7	4,6
Ανθρωπιστικές Επιστήμες&Τέχνες	3,3	9,1	6,3
Κοινωνικές Επιστήμες, Επιχειρήσεις& Δίκαιο	10,3	17,8	14,2
Επιστήμες, Μαθηματικά &Πληροφορική	4,0	2,6	3,2
Μηχανική, Μεταποίηση & Κατασκευές	17,2	4,9	10,8
Γεωργία &Κτηνιατρική	1,6	1,2	1,4
Υγεία &ΚοινωνικήΠρόνοια	3,4	7,0	5,2
Υπηρεσίες	3,7	1,9	2,8

Φύλο και Επαγγελματικός Προσανατολισμός

Στους ανθρώπους όπως και στα ζώα υπάρχει ένας βιολογικός διαχωρισμός, απαραίτητος για την αναπαραγωγή και τη διαίωσιση του είδους, έτσι υπάρχουν τα δύο φύλα, το θηλυκό και το αρσενικό. Η έννοια του φύλου αναφέρεται στις βιολογικές και κοινωνικές διαφορές που παρατηρούνται μεταξύ ανδρών και γυναικών. Το βιολογικό φύλο (sex) ενός ατόμου είναι γενετικά καθορισμένο, ενώ το κοινωνικό φύλο (gender) χρησιμοποιείται για να περιγράψει τα χαρακτηριστικά και τη συμπεριφορά που αποδίδονται στο καθένα από τα δύο φύλα. Επίσης το κοινωνικό φύλο είναι πολιτισμικά και κοινωνικά κατασκευασμένο και αναφέρεται σε συμπεριφορές, ενδιαφέροντα και υποχρεώσεις που ορίζονται από την κοινωνία ως κατάλληλα για τον άνδρα και τη γυναίκα. Σ' αυτόν τον διαχωρισμό στηρίζονται πολλές διακρίσεις και ανισότητες. Όλες οι κοινωνίες είναι ανδροκρατούμενες σε μεγαλύτερο ή σε μικρότερο βαθμό. Όλα αυτά τα στερεότυπα που υπάρχουν σχετικά με τη θέση της γυναίκας μέσα στην κοινωνία απορρέουν από τις διαφορές που υποτίθεται πως έχουν τα δύο φύλα. Στις δυτικές κοινωνίες οι άνδρες προτιμούν τις θετικές επιστήμες γιατί θεωρούνται πιο έξυπνοι, λογικοί και ανταγωνιστικοί από τις γυναίκες που θεωρούνται πιο ευαίσθητες, παθητικές, εκφραστικές και λιγότερο ικανές για ορθολογιστική σκέψη.

Έχουν διατυπωθεί διάφορες θεωρίες για τις διαφορές των δύο φύλων, αρχίζοντας από την αρχαία Ελλάδα όπου διάφοροι φιλοσόφοι υποστήριξαν την άποψη ότι η γυναίκα είναι ένας ατελής άντρας. Στη σύγχρονη ψυχολογία είναι διαδεδομένη η άποψη του Freud ότι η έλλειψη πέους δημιουργεί αισθήματα κατωτερότητας και περιφρόνησης του φύλου τους. Αυτό θα μπορούσε να

εξηγήσει γιατί συχνά οι γυναίκες φοβούνται να λάβουν διοικητικές θέσεις. Βέβαια υπήρξε κριτική σε αυτήν την άποψη από άλλους οπαδούς της ψυχανάλυσης όπου υποστήριξαν το αντίθετο, δηλαδή ότι οι άνδρες αισθάνονται μειονεκτικά απέναντι στις γυναίκες , γιατί αυτές μέσω της αναπαραγωγής βρίσκονται σε πλεονεκτική θέση, και για αυτό το λόγο θέλουν να αποδείξουν ότι οι ίδιοι είναι καλύτεροι σε άλλους τομείς καταπιέζοντας τις γυναίκες. Σύμφωνα με την Nancy Chodrow οι διαφορές του άντρα και της γυναίκας έχουν την αφετηρία τους στις στενές σχέσεις γυναίκας και παιδιού, και ειδικότερα στο γεγονός ότι η μητέρα αναλαμβάνει σχεδόν αποκλειστικά την ευθύνη ανατροφής του παιδιού. Γενική της διαπίστωση είναι ότι η θέση της γυναίκας και του άντρα είναι κοινωνικά και όχι βιολογικά φαινόμενα. Μια άλλη προσέγγιση είναι ότι οι διαφορές ανδρών-γυναικών δημιουργήθηκαν από τις διαφορετικές στρατηγικές με γενετική βάση που ανέπτυξαν τα άτομα του κάθε φύλου για να αυξήσουν την γενετική τους ικανότητα με σκοπό να φθάσουν στη σεξουαλική ωριμότητα και να αφήσουν υγιείς απογόνους. Σε όλα αυτά έρχεται να προστεθεί και η θεωρία της «κοινωνικής μάθησης» που κάνει ακόμα πιο δραστικό τον ρόλο του κοινωνικού περιγυρού. Η θεωρία αυτή υποστηρίζει ότι τα παιδιά διαμορφώνουν την φυλετική τους ταυτότητα και το σχετικό της ρόλο μέσα από μια διαδικασία μάθησης που απαιτεί παρατήρηση, μίμηση και ενίσχυση. Οι παράγοντες που βοηθούν στη δημιουργία στερεότυπων στη σημερινή εποχή είναι η ιστορία, η θρησκεία, η οικογένεια και η παιδεία μιας και αυτοί οι τομείς διαμορφώνουν την αντίληψη που αποκτούμε για τον εαυτό μας γύρω από συνδυασμούς ικανοτήτων και χαρακτηριστικών που νομίζουμε ότι έχουμε ή θα έπρεπε να έχουμε.. Κύριο πεδίο μελέτης σε αυτήν την εργασία είναι η μελέτη των στερεοτύπων που δημιουργούνται μέσα από την παιδεία και το ποιος είναι ο ρόλος της στην

επαγγελματική επιλογή των νέων κάθε φύλου αργότερα. Για να αποκτήσουμε όλοι μια ιδέα για το τι συμβαίνει όμως στον χώρο της εκπαίδευσης σχετικά με τα δυο φύλα στην Ελλάδα θα ξεκινήσουμε με μια σύντομη ιστορική αναδρομή.

Ιστορική αναδρομή

Η εκπαίδευση δεν ήταν πάντα ανοιχτή για τις γυναίκες. Οι διάφορες κοινωνίες, σε όλες τις προηγούμενες χρονικά περιόδους ξεκινώντας από την αρχαιότητα, διαμόρφωσαν μια γυναίκα ικανή να εργάζεται στο σπίτι αλλά όχι αρκετά ευφυής για να μορφωθεί. Τον 19^ο αιώνα οι γυναίκες αρχίζουν να διεκδικούν το δικαίωμα στη μόρφωση και συναντούν μεγάλα εμπόδια. Το διάταγμα του 1834 κατοχυρώνει το δικαίωμα της Ελληνίδας να συμμετέχει στην Α/θμια εκπ/ση. Σε όλη τη διάρκεια του 19ου αιώνα η ανισότητα των φύλων στην ελληνική εκπαίδευση υπήρξε δεδομένη (Ζιώγου-Καραστεργίου, 1999α), με αποτέλεσμα την έλλειψη πρόνοιας για την εκπαίδευση των κοριτσιών. Οι θέσεις ορισμένων παιδαγωγών είναι άλλοτε συντηρητικές, εκτιμώντας πως η εκπαίδευση απομακρύνει τη γυναίκα από το φυσικό της προορισμό, και άλλοτε προοδευτικές, αποδεχόμενοι την αναγκαιότητα της γυναικείας εκπαίδευσης (Ζιώγου-Καραστεργίου και Κελεσίδου, 1997). Ο φυλετικός προσδιορισμός στους στόχους και τα κίνητρα της ελληνικής εκπαίδευσης κατά το 19ο αιώνα υπήρξε προφανής. Οι Έλληνες παιδαγωγοί, υιοθετούν το πρότυπο του Ευρωπαϊκού Διαφωτισμού για τη σύνδεση σχολείου – κοινωνίας και, έτσι, διαφοροποιώντας τους στόχους της εκπαίδευσης για τα δύο φύλα προβάλλουν ως κατάλληλη την «*ανατροφή*» για τα κορίτσια, με απώτερο στόχο την αναπαραγωγή και την παροχή φροντίδας, και την «*εκπαίδευση*» για τα αγόρια, ώστε να εξοπλιστούν με τις κατάλληλες ψυχικές και πνευματικές δυνάμεις για τη δράση τους στη δημόσια σφαίρα ζωής. Αυτή η νομοτελειακή διάκριση των δύο φύλων αποφέρει το φυλετικό προσδιορισμό της εκπαιδευτικής πρακτικής. Παράλληλα, όμως, η διαφοροποίηση ως προς τα κίνητρα μόρφωσης ήταν φανερή, καθώς για τους άνδρες η μόρφωση αποτελούσε μέσο μετάβασης από τη χροναξία στη δημοσιουπάλληλία της πόλης, ενώ για τις γυναίκες είχε χαρακτήρα διακοσμητικό ως ένα συμπλήρωμα της προίκας. Έπρεπε τα κορίτσια να διδάσκονται πιο απλά μαθήματα. Επομένως η εκπαίδευση δεν στόχευε στη μόρφωση των κοριτσιών αλλά στην προετοιμασία τους για συζύγους και μητέρες. Το είδος της εκπαίδευσης ήταν διαφορετικά για τα δύο φύλα και τα ποσοστά φοίτησης των κοριτσιών ήταν μικρά. Το επάγγελμα της δασκάλας αποτελούσε εκείνη την εποχή την ευκαιρία που δίνεται στα κορίτσια που είχαν φιλοδοξίες. Το 1894 η Σχολή Καλών Τεχνών του Πανεπιστημίου, δέχτηκε την πρώτη σπουδάστρια. Το 1901 το Πανεπιστήμιο Αθηνών επέτρεψε την εγγραφή σπουδαστριών, οι οποίες αντιμετωπίζονται από τους άνδρες συμφοιτητές τους με προπηλακισμούς. Το

σύνταγμα του 1975 κατοχυρώνει την ισότητα ανδρών-γυναικών. Τον Ιούνιο του 1985 η Γενική Γραμματεία Ισότητας έστειλε εγκύκλιο στα Πανεπιστήμια προτρέποντάς τα να συμπεριλάβουν το θέμα Ισότητας των δύο φύλων, στα προγράμματα σπουδών των παιδαγωγικών τους τμημάτων.

Διάρθρωση της εκπαίδευσης

Το εκπαιδευτικό σύστημα της Ελλάδας χωρίζεται σε 3 εκπαιδευτικές βαθμίδες. Στην Α/θμια εκπαίδευση (προσχολική αγωγή, δημοτικό), στη Β/θμια (γυμνάσιο, λύκειο) και στην τρίτη βαθμίδα (ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα και τεχνολογικά). Κάποιοι μαθητές /τριες εγκαταλείπουν το σχολείο πρόωρα, δεν ολοκληρώνουν την υποχρεωτική εκπαίδευση. Τα κορίτσια κοιτούν περισσότερο στα ενιαία και πολυκλαδικά λύκεια και όχι στις τεχνικές – επαγγελματικές σχολές. Συγκεκριμένα, τα ποσοστά συμμετοχής των ελλήνων ανδρών και γυναικών σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες διαμορφώνονται ως εξής: στην προσχολική, πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση τα ποσοστά συμμετοχής αγοριών και κοριτσιών είναι περίπου τα ίδια και κυμαίνονται γύρω στο 50% για κάθε φύλο (Deliyanni-Kouimtzi&Ziogou, 1995). Αντιθέτως, στην τεχνική εκπαίδευση το ποσοστό των αγοριών ανέρχεται στο 66%, ενώ των κοριτσιών μόλις στο 34% και τέλος στην ανώτατη εκπαίδευση τα κορίτσια υπερτερούν με ποσοστό 54% έναντι των αγοριών με ποσοστό 46% (Deliyanni-Kouimtzi&Ziogou, 1995). Ωστόσο, οι γυναίκες στην τριτοβάθμια εκπαίδευση αποτελούν την πλειονότητα σε σχολές θεωρητικών επιστημών με ποσοστό 75-80% και τη μειονότητα σε σχολές θετικών επιστημών με ποσοστό 10-15% (Deliyanni-Kouimtzi&Ziogou, 1995). Είναι επομένως φανερό ότι η θεαματική αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στην πανεπιστημιακή εκπαίδευση δεν αντικατοπτρίζει παράλληλα την εξάλειψη

των διακρίσεων στην εκπαίδευση. Επιπλέον, η συμμετοχή των μαθητριών στην τεχνική εκπαίδευση είναι ιδιαίτερα χαμηλή, ενώ και εκεί οι γυναίκες φαίνεται ότι προτιμούν τις ειδικότητες υπηρεσιών γραφείου και υγείας (Σιδηροπούλου-Δημακάκου, 1998). Η παραπάνω άνιση κατανομή ανδρών και γυναικών σε πανεπιστημιακές σχολές και τομείς κατάρτισης έχει σημαντικές επιπτώσεις στις επαγγελματικές επιλογές των γυναικών και στη μετέπειτα σταδιοδρομία τους. Έρευνα του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών με θέμα τα κοινωνικά χαρακτηριστικά της απασχόλησης έδειξε ότι το επαγγελματικό επίπεδο των εργαζομένων είναι σε σημαντικό ποσοστό αποτέλεσμα των εκπαιδευτικών τους επιλογών (Κασιμάτη, 1998). Ωστόσο, οι εκπαιδευτικές επιλογές των γυναικών παραμένουν «κοινωνικά υπαγορευσιμες» από τις εδραιωμένες αντιλήψεις για τους διαφορετικούς επαγγελματικούς ρόλους των δύο φύλων - διαφορά η οποία δηλώνει ταυτόχρονα και μια ιεραρχική διαβάθμιση. Σύμφωνα με τη Γαλατά (1995), ακόμη και γυναίκες πτυχιούχοι ανώτατων σχολών ή κάτοχοι μεταπτυχιακών τίτλων σπουδών απασχολούνται στις υπηρεσίες (π.χ. τράπεζες και εμπόριο) και προτιμούν την εξαρτημένη εργασία. Σύμφωνα επίσης με πολύ πρόσφατα δεδομένα, οι εργαζόμενες πτυχιούχοι καταλαμβάνουν χαμηλές θέσεις στην ιεραρχία, είναι λιγότερο ικανοποιημένες από τη σταδιοδρομία τους, ενώ δεν φαίνεται να είναι απαιτητικές ή διεκδικητικές σε σχέση με την εργασία που έχουν ή επιθυμούν (Χατζηγιάννη, 2001).

Τα παραπάνω στοιχεία αναδεικνύουν τις αντιφάσεις της Ελληνικής κοινωνίας όσον αφορά στην εκπαίδευση των γυναικών. Σύμφωνα με τις Deliyaniki-Kouimtzi&Ziogou (1995), ενώ το σύνολο της ελληνικής κοινωνίας θεωρεί τις ανώτατες σπουδές απαραίτητες και για τα δύο φύλα, το εκπαιδευτικό σύστημα φαίνεται ότι αναπαράγει τις κυρίαρχες φυλετικές σχέσεις σύμφωνα με την

ανδρική ιδεολογία, κατευθύνοντας τις γυναίκες σε παραδοσιακούς ρόλους και τυπικά γυναικεία επαγγέλματα. Με άλλα λόγια ενώ οι ελληνίδες, όπως και οι έλληνες, ενισχύονται συστηματικά στη συνέχιση των σπουδών τους και στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, αυτό δεν συνεπάγεται αυτόματα και την ενίσχυση της απελευθέρωσης των γυναικών από τους παραδοσιακούς ρόλους της μητέρας και συζύγου (Deliyanni-Kouimtzi&Ziogou, 1995). Αντίθετα, φαίνεται ότι οι γυναίκες αυτές, μετά το τέλος των σπουδών της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, αντιμετωπίζουν μια σκληρή πραγματικότητα, μέσα στην οποία διχάζονται ανάμεσα σε παραδοσιακές προσδοκίες του κοινωνικού περιβάλλοντος για το ρόλο της γυναίκας και σε προσωπικές επαγγελματικές . Η διαφοροποίηση στον επαγγελματικό προσανατολισμό αντικατοπτρίζει την κοινωνική αντίληψη για τους ρόλους των δύο φύλων.

Είναι γεγονός όμως ότι τα κορίτσια βελτιώνουν τα τελευταία χρόνια τις σχολικές τους επιδόσεις και εμφανίζουν μεγαλύτερο ποσοστό εισαγωγής στην ανώτατη εκπαίδευση. Όμως οι επιλογές των πανεπιστημιακών σχολών και των επαγγελμάτων τους παραμένουν παραδοσιακές, ενώ δεν έχουν ανάλογες φιλοδοξίες και επιτυχίες στον επαγγελματικό τομέα . Στις νεότερες κατηγορίες του πληθυσμού ηλικίας 20-34 οι γυναίκες έχουν υψηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης από τους συνομήλικους άνδρες αλλά και από τις προηγούμενες γενιές γυναικών, σύμφωνα με στοιχεία απογραφής της ΕΣΥΕ του 2001 (Δρεττάκης 2006).

Το σχολείο αναπαράγει την ανισότητα των δύο φύλων

Η ανισότητα των δύο φύλων έχει διαφοροποιηθεί με την πάροδο των χρόνων αλλά δεν έχει εκλείψει. Την ανισότητα σε βάρος των γυναικών συναντάμε σε όλους τους κοινωνικούς τομείς, στην οικογένεια, την εργασία, στην πολιτική, στην εκπαίδευση. Η ελληνική κοινωνία παραμένει ανδροκρατική. Η ανισότητα αναπαράγεται και μέσα από την κοινωνικοποίηση. Επίσης, οι εκπαιδευτικές πρακτικές και η εκπαιδευτική διαδικασία ενισχύει τα κοινωνικά στερεότυπα για τα φύλα. Πολλοί ερευνητές έχουν μιλήσει για ένα είδος «κρυφού» αναλυτικού προγράμματος που διαφοροποιεί τα αγόρια και τα κορίτσια. Μπορεί βέβαια σήμερα να μην υπάρχουν ξεχωριστά σχολεία για τα δύο φύλα, ούτε επιβεβλημένη ενδυμασία για τα κορίτσια, αλλά ακόμα και σήμερα πολλά σχολεία έχουν διαφορετικές δραστηριότητες γυμναστικής για τα αγόρια και τα κορίτσια. Αυτό θα μπορούσε βέβαια σε ένα βαθμό να αποδοθεί στο γεγονός του ότι τα αγόρια έχουν από τη φύση τους περισσότερη μυϊκή δύναμη από ότι τα κορίτσια. Στη δεκαετία του 1980 έγιναν προσπάθειες για τη συστηματική αναθεώρηση του αναλυτικού προγράμματος και των σχολικών βιβλίων, με σκοπό την αφαίρεση του περιεχομένου που τυχόν εξέφραζε προκατάληψη στα φύλα. Βέβαια δεν υπήρξε καμία συστηματική προσπάθεια αλλαγής στις καθημερινές εκπαιδευτικές πρακτικές, οι οποίες θα εξουδετέρωναν τις παραδοσιακές στάσεις απέναντι στο ρόλο των φύλων, ούτε υπήρχε πρόβλεψη να γίνονται στην τάξη ειδικές συζητήσεις για θέματα διαφυλετικών διαφορών ή σεξουαλικών ταυτοτήτων. Σε έρευνες που έγιναν παλιότερα διαπιστώθηκε πως στο γυμνάσιο οι καθηγητές –ιδιαίτερα των φυσικών επιστημών- εκφράζουν μια προσοχή και προτίμηση για τα αγόρια, όχι μόνο γιατί πιστεύουν πως είναι περισσότερο «άτακτα» -άρα χρήζουν προσοχής- αλλά επειδή πιστεύουν ότι τα αγόρια ανταποκρίνονται καλύτερα στο περιεχόμενο των μαθημάτων. Έρευνες ακόμη έχουν δείξει ότι οι δάσκαλοι προτιμούν τα «αυστηρά συμμορφωμένα κορίτσια» γιατί διευκόλυναν τον έλεγχο της τάξης, όμως τους άρεσε να διδάσκουν σε αγόρια γιατί τα θεωρούσαν ικανότερα στο να μαθαίνουν. Οι προσδοκίες τους δε, διαφοροποιούνται ως προς τα αγόρια και τα κορίτσια. Οι

δάσκαλοι περιμένουν τα αγόρια να επιλέξουν επαγγέλματα με υψηλό κύρος και σημαντικές ευθύνες και εξουσία, ενώ τα κορίτσια, ακόμη και αν έχουν υψηλές επιδόσεις, να ασκήσουν επαγγέλματα παραδοσιακά γυναικεία και με χαμηλότερο κοινωνικό κύρος. Τα σχολικά εγχειρίδια, οι στάσεις, η συμπεριφορά και τα στερεότυπα των εκπαιδευτικών επηρεάζουν, περιορίζοντας τα κορίτσια στην ανάληψη παραδοσιακών ρόλων. Ακόμα και η σύνθεση του εκπαιδευτικού προσωπικού στην οποία εκτίθενται τα παιδιά, τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό επηρεάζει διότι δεν παράγει αρκετά ισχυρά γυναικεία πρότυπα: οι γυναίκες κατέχουν θέσεις χαμηλότερου κύρους και υποαντιπροσωπεύονται στην εκπαιδευτική διοίκηση. Χαμηλό είναι και το ποσοστό γυναικών πανεπιστημιακών, ιδιαίτερα στις υψηλές βαθμίδες (Σχετικά μειωμένη είναι επίσης η συμμετοχή των γυναικών στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ιδίως στις φυσικές επιστήμες). Αντίθετα παρατηρείται υπερσυγκέντρωση γυναικών στην προσχολική και πρωτοβάθμια (Μαραγκουδάκη 2001). Τέλος σημαντικό είναι το πρόβλημα του αναλυτικού προγράμματος που επιτείνει την μειονεξία των κοριτσιών και η έλλειψη ικανοποιητικού επαγγελματικού προσανατολισμού στα σχολεία.

Η ΣΥΝΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗ ΝΕΟΤΕΡΗ ΕΠΟΧΗ

Στα πλαίσια των επιταγών της Ε.Ε. τίθενται οι αρχές της δημοκρατικής και ισότιμης πρόσβασης όλων ανεξαιρέτως των πολιτών στην εκπαίδευση, με στόχο την κοινωνική συνοχή και όχι τον κοινωνικό αποκλεισμό και την αναβάθμιση της παιδείας, των ικανοτήτων και των δεξιοτήτων των πολιτών. Ο προβληματισμός για το σεξισμό και τη διάκριση των φύλων στην εκπαίδευση έχει αυξηθεί ιδιαίτερα, καθώς το φύλο θεωρείται παράγοντας που ποσοτικά και ποιοτικά κυριαρχεί σε όλο το φάσμα των αναλύσεων για την εκπαιδευτική πραγματικότητα. Παρά την ακαδημαϊκή πρόοδο των γυναικών δεν έχει αναχαιτιστεί η επιλεκτική παρουσία τους, η υπο-αντιπροσώπευσή τους ή ακόμη και η απουσία τους από ορισμένους τομείς, όπως οι λεγόμενοι «ανδροκρατούμενοι» επιστημονικοί κλάδοι. Το αίτημα για ισότητα στην εκπαίδευση παραμένει επίκαιρο παρά την επίσημη ανακήρυξη της δημοκρατίας από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα ως βασικής συνιστώσας των θεσμών και των νόμων της.

Η ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΣΥΝΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Η βαθμίδα και το είδος της εκπαίδευσης αποτέλεσαν τα βασικά κριτήρια επιλογής ή μη της μικτής εκπαίδευσης. Η επιλογή αυτή στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση σχετίζεται με την επιλογή της διαιώνισης του προτύπου του αντίστοιχου διαχωρισμού της οικογένειας. Στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση τα παιδιά μυσούνται στον καταμερισμό εργασίας βάσει του φύλου, ενώ τέλος, στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση τα μοντέλα διαφοροποίησης κρίνεται ότιπια έχουν εδραιωθεί και, άρα, ότι δεν υπάρχουν πια κίνδυνοι. Η γενική σύγχυση του προηγούμενου αιώνα σχετικά με την καταλληλότητα της συνεκπαίδευσης ως μέσου παροχής ίσων εκπαιδευτικών ευκαιριών δε φαίνεται να έχει ξεπεραστεί (Arnot, 2006). Μια σε βάθος ανάλυσή της συνεκπαίδευσης συμβάλλει στην ανάδειξη ορισμένων βασικών διαστάσεών της, όπως ότι:

1. Συντηρεί τον καταμερισμό εργασίας βάσει του φύλου : Τα μικτά σχολεία συντελούν μέσω της αναπαραγωγής των παραδοσιακών αντιλήψεων του ανδρισμού (αμειβόμενος-μισθωτός σύζυγος) και της θηλυκότητας (εξαρτημένη-νοικοκυρά μητέρα) στη διατήρηση της νόρμας της ετεροφυλοφιλικής ζωής της αστικής οικογένειας, εφόσον η εκπαίδευση των δύο φύλων δεν ήταν ποτέ συμμετρική αλλά ιδεολογικά αλληλεξαρτώμενη: το γυναικείο οριοθετείται από το ανδρικό (Arnot,2006).
2. Ικανοποιεί το αίτημα για εξασφάλιση καλών πολιτών για την πατρίδα : Αν και η παροχή παιδείας στη γυναίκα εντασσόταν στα πλαίσια έμπρακτης εκδήλωσης του ανθρωπισμού, η εκπαίδευση παρείχε εφόδια προετοιμασίας των γυναικών για την καλλιέργεια των «θηλυκών» χαρακτηριστικών τους, δηλαδή να γίνουν καλές μητέρες, ώστε να εξασφαλιστούν καλοί πολίτες για την πατρίδα, συνδράμοντας έτσι στη διατήρηση της ανδρικής ηγεμονίας.
3. Αποτέλεσε το μέσο για τη διεκδίκηση άλλων δικαιωμάτων της γυναίκας : Μέσω του προσχήματος της εθνικής αναγκαιότητας ανόδου του πνευματικού επιπέδου του λαού το αίτημα για τη γυναικεία εκπαίδευση αποτέλεσε τη βάση για τη διεκδίκηση και άλλων δικαιωμάτων τους, με αποτέλεσμα την αύξηση των

προσόντων τους και τη δημιουργία μιας θετικής εικόνας του εαυτού τους (Παπαγεωργίου, 2004).

4. Συντελεί στη διατήρηση των στερεοτύπων σχετικά με τα «ανδρικά» και «γυναικεία» γνωστικά πεδία: Οι «φυσιολογικές πρακτικές» της διαφοροποίησης των φύλων μέσω των αναλυτικών προγραμμάτων έχει ως αποτέλεσμα τη διάκριση των επιλογών των μαθητών/τριών σε μαθήματα βάσει του φύλου τους, ενώ το κοινό αναλυτικό πρόγραμμα στα μικτά σχολεία βασίστηκε στην ιδεολογία των ικανοτήτων, των «κινήτρων επίδοσης» και των ατομικών ελεύθερων επιλογών.

5. Αποτελεί το προκάλυμμα για την εσωτερίκευση στάσεων και ιδεολογιών σχετικά με το φύλο: Οι πρακτικές της συνεκπαίδευσης συμβάλλουν στην άρρητη αναπαραγωγή διάκρισης των φύλων. Φορείς αυτών των αντιλήψεων που εμπλέκονται στην αναπαραγωγή των στερεοτύπων είναι οι γονείς, οι εκπαιδευτικοί, οι σύμβουλοι σταδιοδρομίας, οι εργοδότες και οι ίδιοι οι μαθητές (Arnot, 2006).

Έχοντας περάσει ήδη στον 21ο αιώνα με δεδομένη τη συνεκπαίδευση και τη στατιστικά ίση συμμετοχή αγοριών και κοριτσιών στην εκπαίδευση, ο προβληματισμός σχετικά με την αποτελεσματικότητα της συνεκπαίδευσης δεν έπαψε αλλά μετατοπίστηκε. Έτσι, δικαιολογημένα προβληματίζει ακόμη αυτό που χαρακτηριστικά αναφέρει το 1985 ο Δημαράς στο συνέδριο «Ισότητα των δύο φύλων και Εκπαίδευση»: «...δε μετατρέψαμε τα σχολεία μας σε μεικτά απλώς υποχρεώσαμε τα κορίτσια μας να φοιτούν σε σχολεία αρρένων...»_

ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΕΣ ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΗ ΣΥΝΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Ο λόγος ενάντια στη συνεκπαίδευση βασίζεται στην άποψη ότι μέσω αυτής αναπαράγεται ο εκπαιδευτικός σεξισμός, ενισχύονται οι σεξιστικές προκαταλήψεις της οικογένειας και της κοινωνίας, εντείνονται οι σεξιστικές επιλογές, δεν εξασφαλίζεται η συλλογική δράση και η συνειδητοποίηση του φύλου των κοριτσιών και ότι παρακάμπτονται τα ενδιαφέροντα και οι ανησυχίες των κοριτσιών λόγω της ανεπάρκειας του προγράμματος στο οποίο εντάσσονται. Με λίγα λόγια η αποτυχία του θεσμού της συνεκπαίδευσης αποδίδεται στο ότι ουσιαστικά αναπαράγεται η ανδρική συμπεριφορά της προκατάληψης έναντι των γυναικών, καθώς ανατρέφονται παιδιά με κυρίαρχο χαρακτηριστικό τη διαφορά φύλου, φυλής και ρόλων στη ζωή (Κελεσίδου και Χατζηπαναγιώτου, 1999).

Σύμφωνα με τη φιλελεύθερη μεταρρυθμιστική άποψη στο στόχαστρο της κριτικής ενάντια στη συνεκπαίδευση τίθεται η σχολική αποτυχία των κοριτσιών στα θετικά μαθήματα, η πρόσβασή τους στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση (Χατζηδήμου κ.ά., 2008) και η απόκτηση γενικής παιδείας. Βάσει της συντηρητικής ιδεολογίας η συνεκπαίδευση προετοιμάζει τη γυναίκα για την απόκτηση των γυναικείων χαρακτηριστικών, ενώ οι γυναίκες δε θα πρέπει να αντιγράφουν τη ζωή των ανδρών, αλλά να στοχεύουν στην ανάπτυξη της γυναικείας αλληλεγγύης (Cowell, 1981). Τέλος, σύμφωνα με τη ριζοσπαστική φεμινιστική άποψη (Deem, 1978) η ανδρική παρουσία στο χώρο της εκπαίδευσης ευθύνεται για τη χαμηλή αυτοαντίληψη των γυναικών, τις χαμηλές ακαδημαϊκές επιδόσεις τους και τα στενά παραδοσιακά τους ενδιαφέροντα, ενώ τα αμιγή σχολεία μπορούν να εξασφαλίζουν την προβολή της γυναικείας ηγετικής δράσης, τη γυναικεία φιλία, την αίσθηση αλληλεγγύης, την ισχυροποίηση της γυναικείας θέσης και τη βελτίωση του ανθρώπινου

δυναμικού.

ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΤΥΧΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΣΥΝΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Η εκπαιδευτική ισότητα δεν είναι δυνατό να εξασφαλίζεται μέσω ενός τύπου σχολείου.

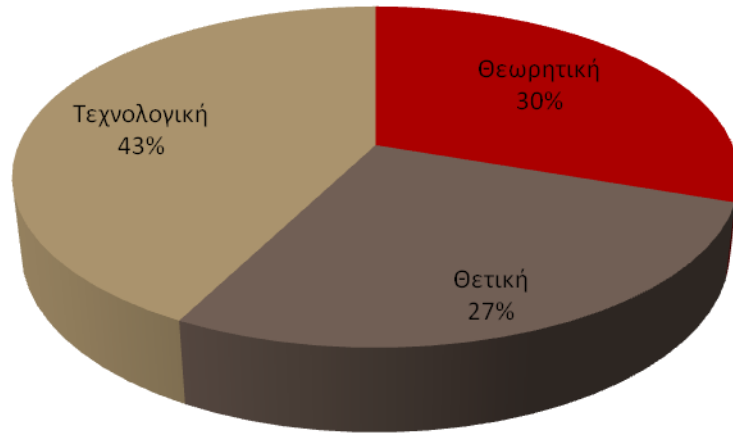
Η εξάλειψη του σεξισμού προϋποθέτει αλλαγές στην εντός οικογένειας κοινωνικοποίηση του ατόμου και στο πρόγραμμα διδασκαλίας (Κελεσίδου και Χατζηπαναγιώτου, 1999). Σε επίπεδο εκπαιδευτικής πρακτικής για να γίνει στόχος η ισότητα των δύο φύλων απαιτείται εκπαίδευση των εκπαιδευτικών, πρακτική τους άσκηση (Χατζηδήμου, 2003), αναπροσαρμογή του αναλυτικού προγράμματος, νέα σχολικά εγχειρίδια, εξασφάλιση κατάλληλων χώρων, επανεκπαίδευση των γονέων και των διοικητικών στελεχών. Τη λύση στο πρόβλημα των άνισων για τα δύο φύλα εκπαιδευτικών ευκαιριών μπορεί να δώσει το μικτό σχολείο με πηγές που θα διασφαλίζουν μια ισότιμη εκπαίδευση παράλληλα με τη δυνατότητα προβολής των διακρίσεων του φύλου και για τους μαθητές/τις μαθήτριες και για τους/τις εκπαιδευτικούς (Arnot, 2006). Παράλληλα, όμως, θα πρέπει να γίνει κατανοητό πως η συνεκπαίδευση συνιστά πολιτικό και όχι απλά εκπαιδευτικό ζήτημα, κάτι που περαιτέρω προϋποθέτει ανάπτυξη της ατομικής και κοινωνικής συνείδησης, της αυτογνωσίας, της εμπέδωσης του κοινωνικού ρόλου του σχολείου ως μοχλού αναπαραγωγής και κοινωνικής αναδόμησης.

❖ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

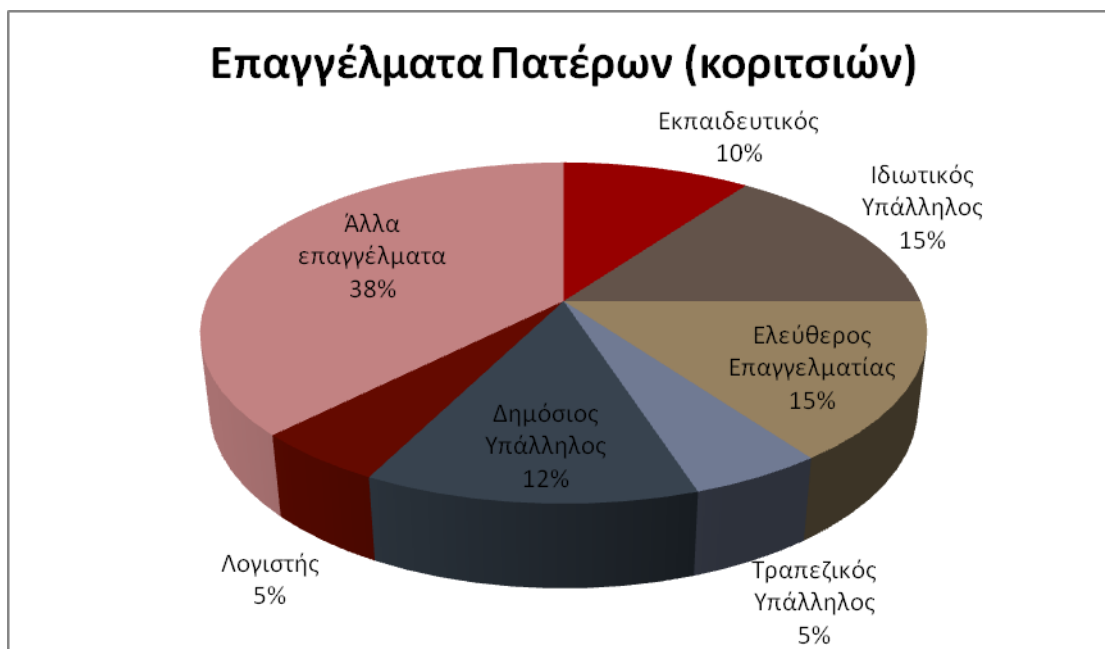
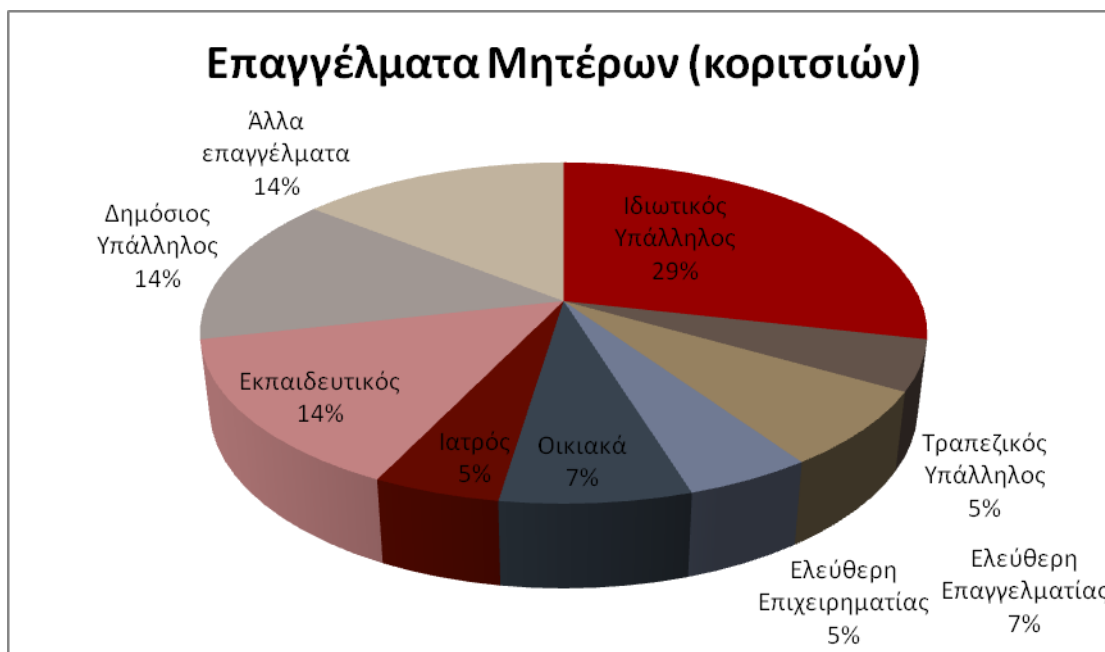
- Το παρακάτω ερωτηματολόγιο αποσκοπεί στην εξέταση των επαγγελματικών προτιμήσεων των μαθητών κι μαθητριών που φοιτούν στη Γ' τάξη του Βαρβακείου Πειραματικού Λυκείου.
- Καθώς κυλούσαν τα χρόνια, μέσα από τις γενιές, δημιουργήθηκε μια προκατάληψη η οποία υπάρχει ακόμα στις μέρες μας. Ήταν πιστευτό ότι τα αγόρια είχαν μεγαλύτερη κλίση στις Θετικές Επιστήμες ενώ τα κορίτσια στις Θεωρητικές. Αυτή η προκατάληψη επαληθεύτηκε μέσα από το ερωτηματολόγιο. Τα περισσότερα κορίτσια δήλωσαν ότι είχαν επιλέξει την Θεωρητική, λιγότερα την Τεχνολογική και τελευταία την Θετική. Αντίθετα τα περισσότερα αγόρια έχουν επιλέξει την Θετική και Τεχνολογική κατεύθυνση και λιγότερα την Θεωρητική.

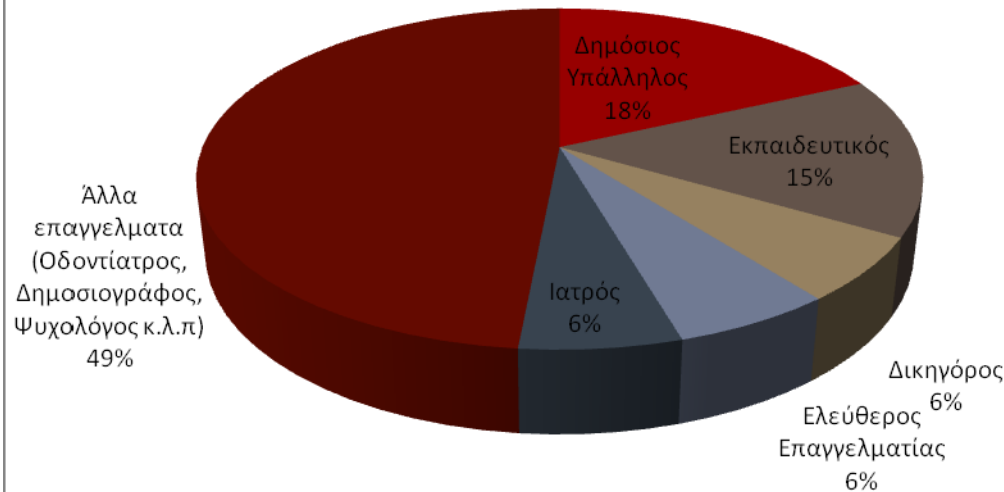
ΑΓΟΡΙΑ

- Είναι σε όλους μας γνωστό ότι τα παιδιά επηρεάζονται αρκετά από τους γονείς τους και πολλές φορές είναι και τα πρότυπά τους .Γι' αυτόν τον λόγο και καταγράψαμε τα επαγγέλματα των γονέων των μαθητών του σχολείου μας.

Επαγγέλματα Μητέρων (Αγοριών)

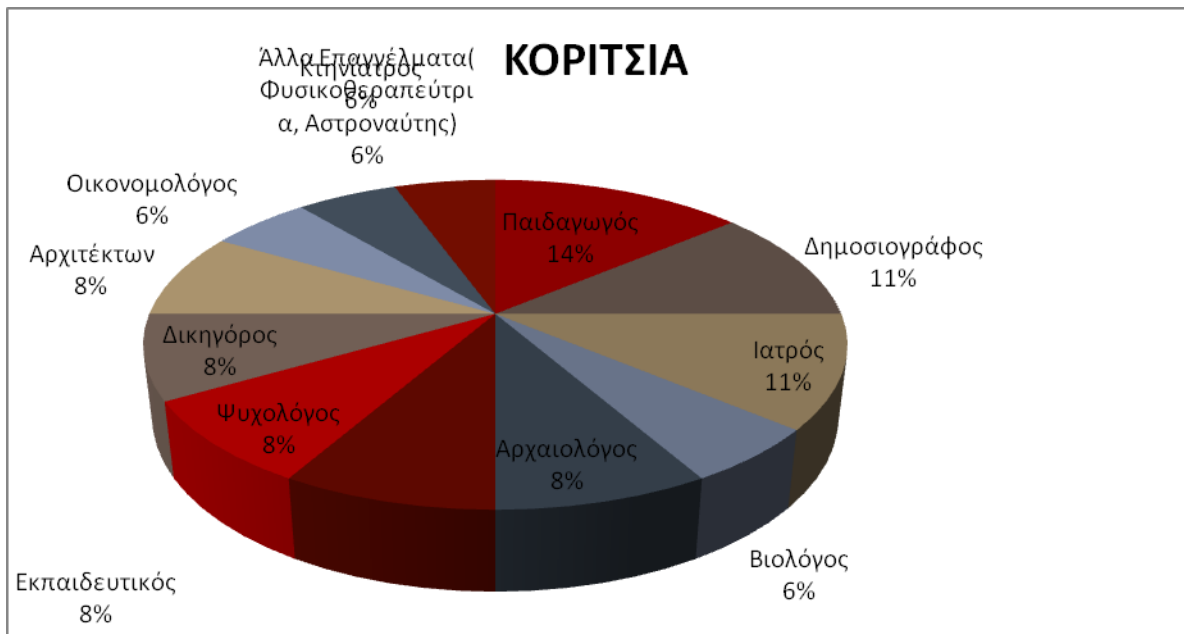

Οι γονείς αναμφίβολα παίζουν αποφασιστικό ρόλο στην κρίσιμη αυτή απόφαση επιλογής σπουδών και επαγγέλματος των παιδιών τους. Η οικογένεια σαν πρωτογενής φορέας κοινωνικοποίησης επηρεάζει το άτομο καθ' όλη την διάρκεια της ζωής του, μεταφέροντας του αξίες, πρότυπα και τρόπους συμπεριφοράς. Η παρουσία και ταυτότητα κάθε κοντινού ενήλικα, ιδιαίτερα του γονέα, αποτελεί για τον έφηβο σημείο αναφοράς, δυνατότητα ταύτισης και πρότυπο μίμησης. Ορισμένοι γονείς πιέζουν υπέρμετρα τα παιδιά τους να ακολουθήσουν το δικό τους επάγγελμα ή τη δική τους τυχόν επιχείρηση χωρίς να εξετάζουν αν αυτό ταιριάζει με την προσωπικότητα και τα ενδιαφέροντα του παιδιού. Συμπερασματικά οι γονείς ασκούν επιρροή στα παιδιά τους σε θέματα επαγγελματικού προσανατολισμού με άμεσο και έμμεσο τρόπο. Με άμεσο καθώς συχνά προσπαθούν να

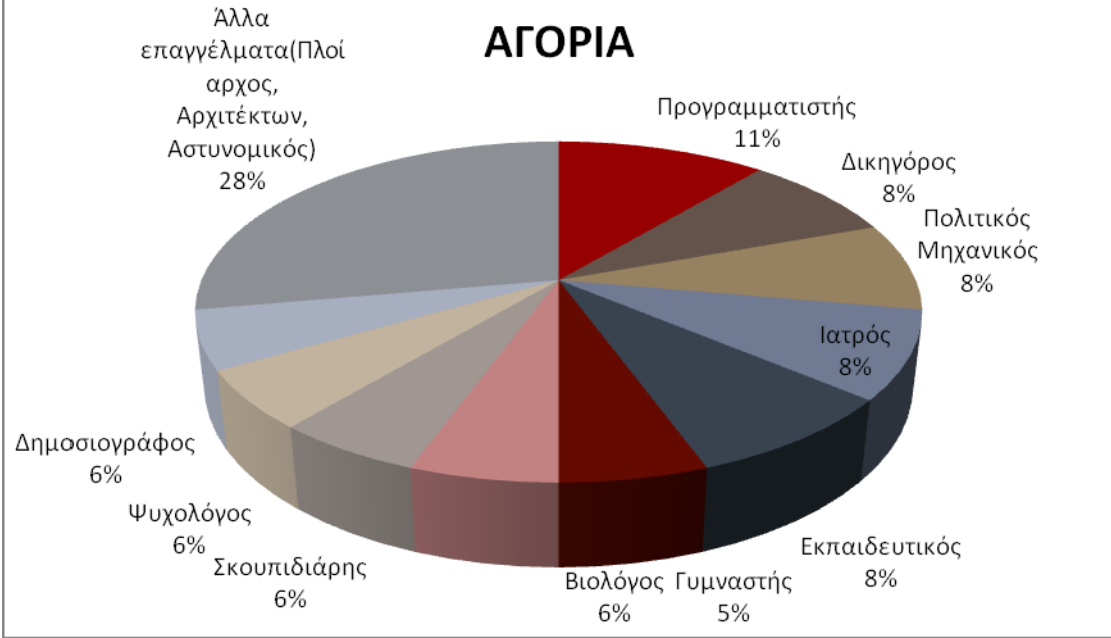
προβάλλουν συγκεκριμένα πρότυπα και ηθικές αξίες, κάποια επαγγέλματα γοήτρου ή επιθυμητά από τους ίδιους, κάποιο ιδιαίτερο πρότυπο ζωής, κάποιους κοινωνικούς ρόλους στο κοινωνικό περιβάλλον όπου εντάσσονται σταδιακά τα παιδιά τους. Με έμμεσο τρόπο με όσα συζητάνε, πράττουν, επικαλούνται, επιβραβεύουν, αποδοκιμάζουν ή αποστρέφονται. Τέλος η κοινωνική θέση, η εκπαίδευση και τα επαγγέλματα των γονέων και ατόμων του συγγενικού περιβάλλοντος ασκούν επιρροή στην επαγγελματική επιλογή των νέων .

Παρακάτω ακολουθούν οι ερωτήσεις του ερωτηματολογίου:

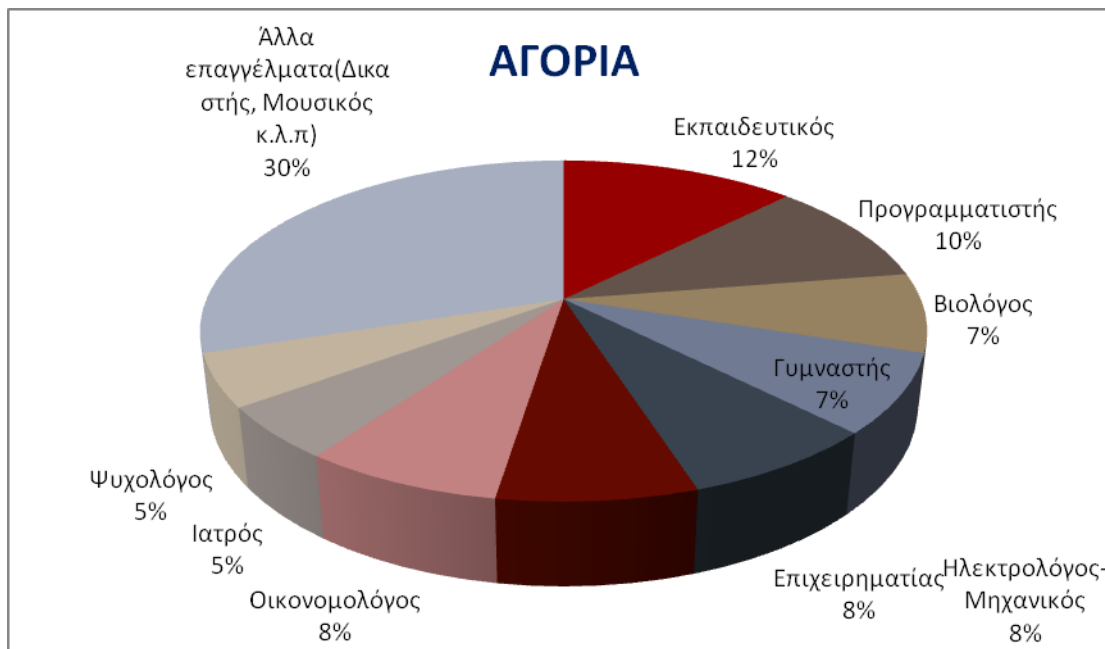
1. Ποιο είναι το πρώτο επάγγελμα που σκέφτηκες να κάνεις από την στιγμή που μπήκες στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση;

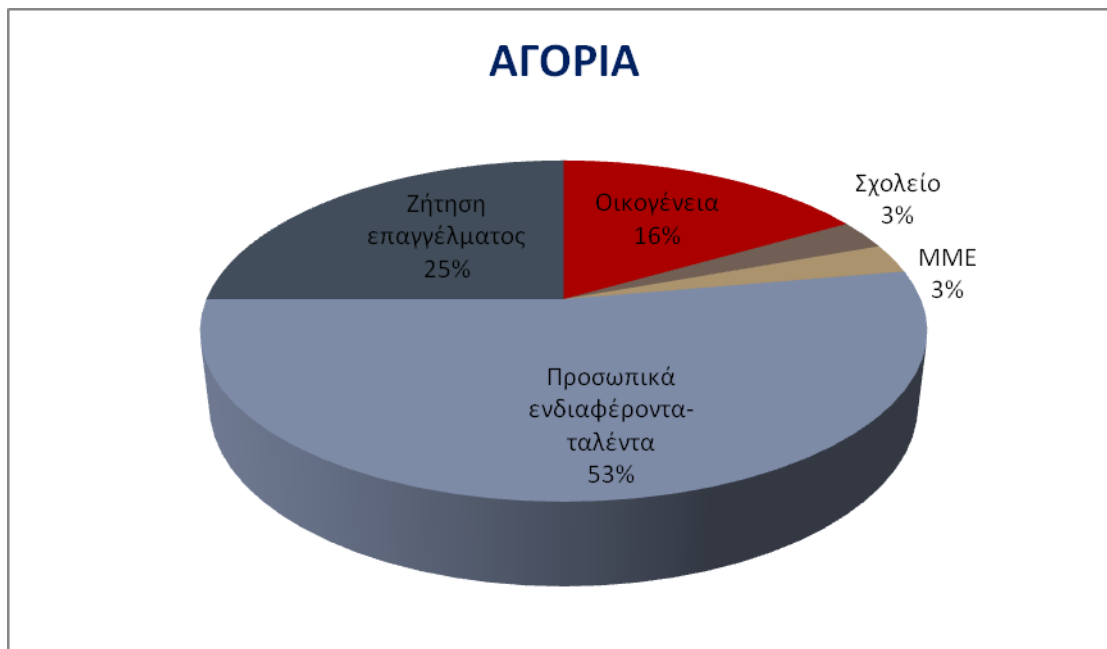
ΑΓΟΡΙΑ

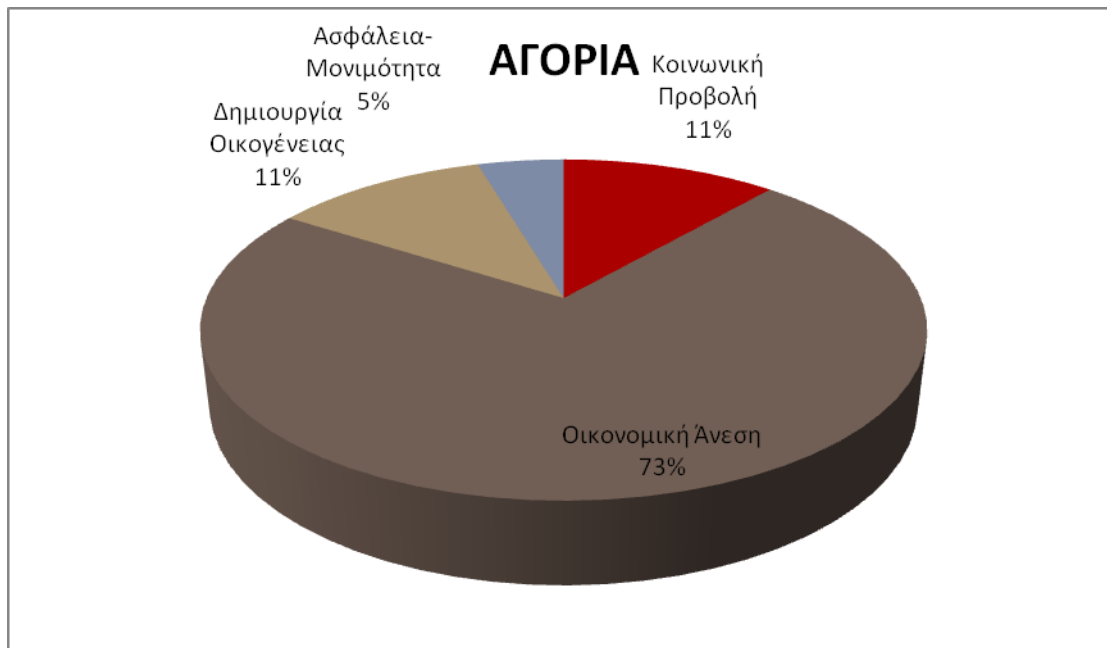
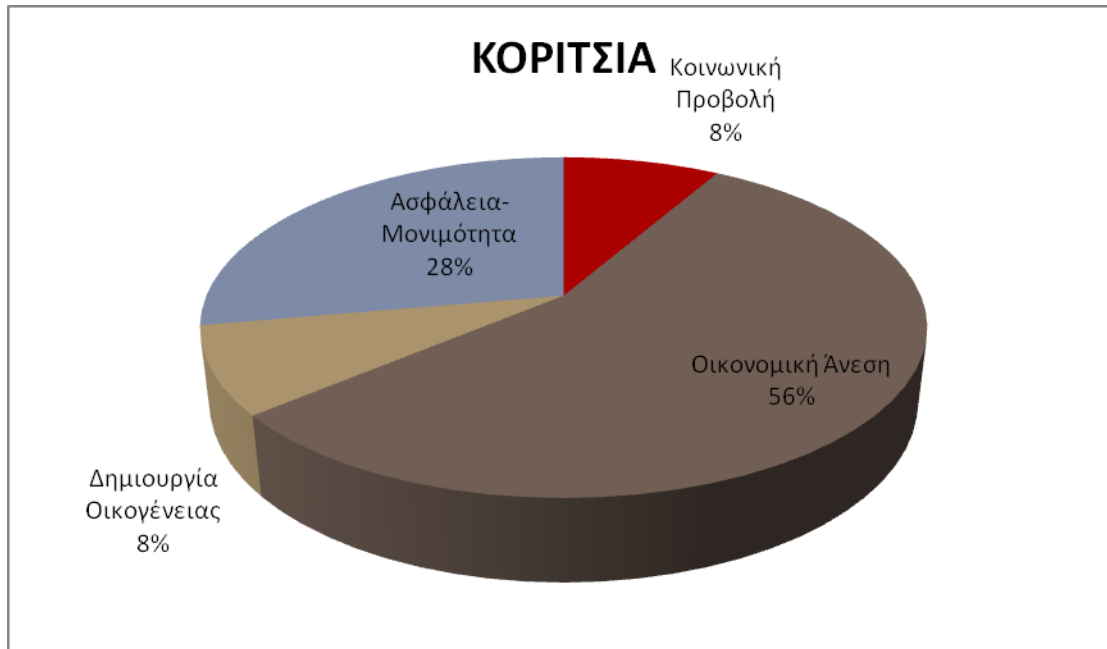
2. Ποιο είναι το επάγγελμα που θες να κάνεις σήμερα;

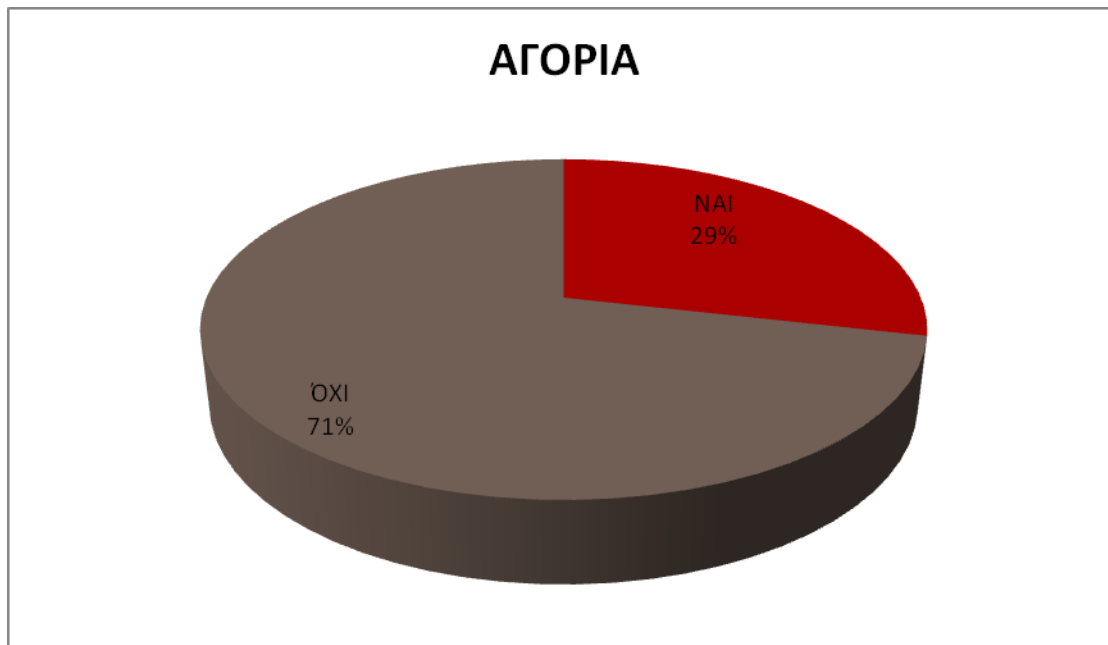
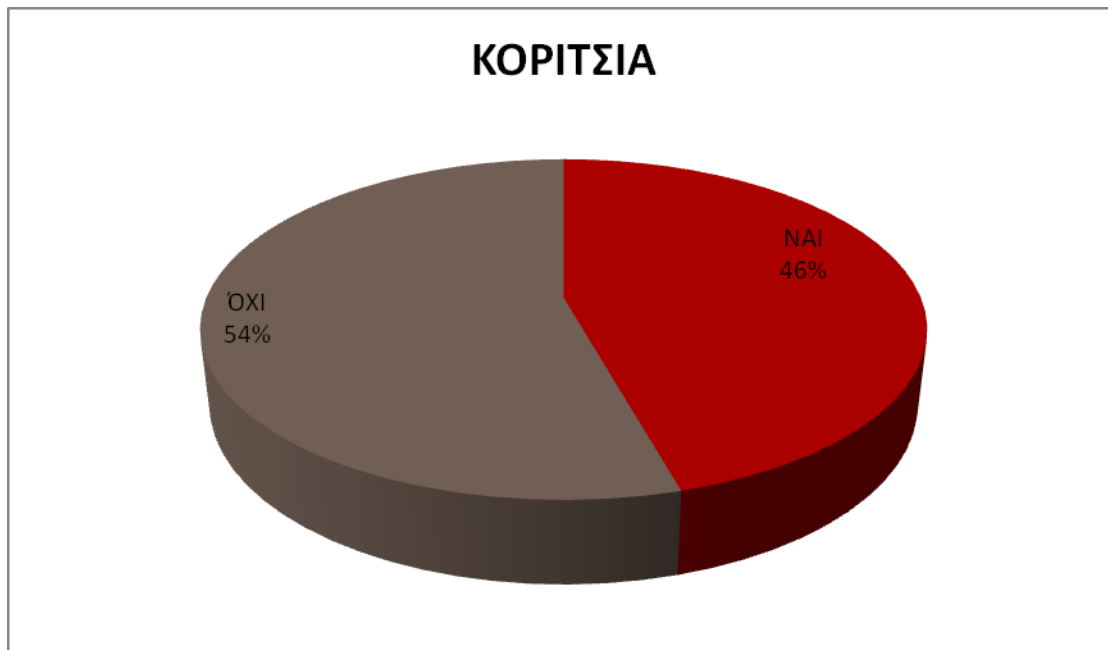
3. Ποιοι παράγοντες έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην επιλογή του επαγγέλματος αυτού;

4. Θεωρείς ότι η επαγγελματική σου επιλογή πρέπει να καλύπτει πρωτίστως:

5. Θα έκανες κάποιο επάγγελμα το οποίο δεν είναι συμβατό με το φύλο σου;

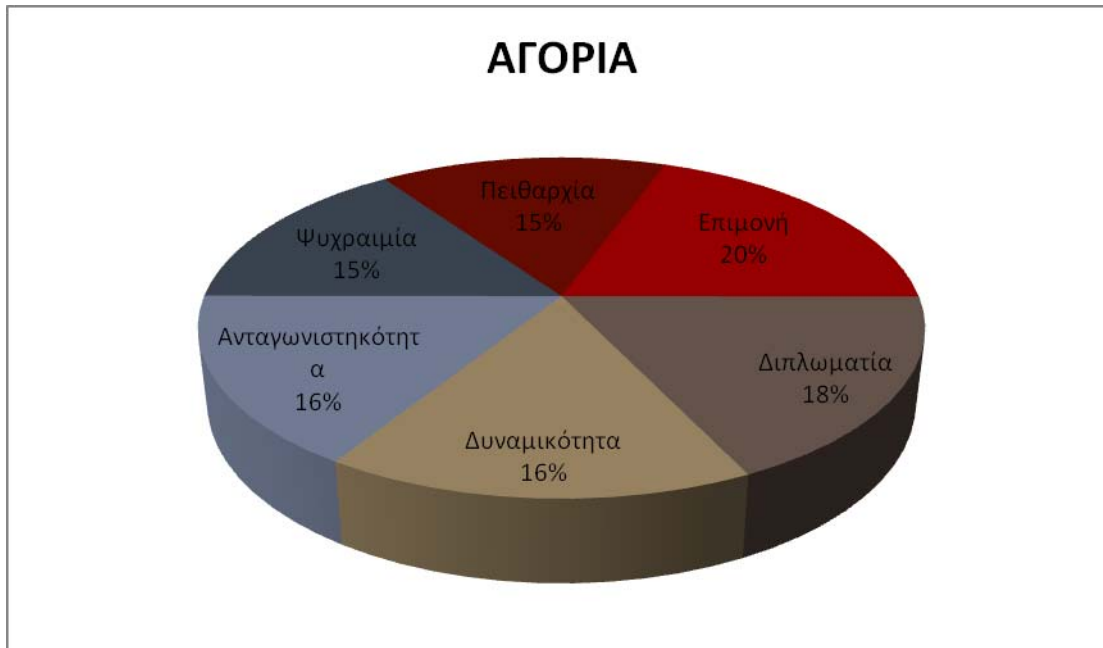

Φαίνεται πως και τα δύο φύλα επηρεασμένα από τις προκαταλήψεις που έχουν δημιουργηθεί με το πέρασμα του χρόνου, δεν θα επέλεγαν να κάνουν κάποιο επάγγελμα το οποίο δεν θα ήταν συμβατό με το φύλο τους. Περισσότερο τα αγόρια και λιγότερο τα κορίτσια θα προτιμούσαν να κάνουν ένα επάγγελμα το οποίο δεν θα ήταν συμβατό με τις σπουδές τους και την κοινωνική τους τάξη παρά με το φύλο τους.

6. Ποια χαρακτηριστικά πιστεύεις ότι σε αντιπροσωπεύουν καλύτερα;

- **Μερικά χαρακτηριστικά που συναντούνται σε μικρότερο βαθμό είναι: η πειθαρχία, η ικανότητα λόγου, η ανταγωνιστικότητα, η ψυχραιμία, η διπλωματία και η ευπιστία.**

- **Όπως και στα κορίτσια έτσι και στα αγόρια υπάρχουν κάποια χαρακτηριστικά τα οποία συναντούνται σε μικρότερο βαθμό. Μερικά από αυτά είναι: η υπευθυνότητα, η ικανότητα λόγου, η ευαισθησία, η λογική και η ευπιστία.**

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ ΜΑΘΗΤΩΝ

Γενικά τα κορίτσια επέλεξαν επαγγέλματα θεωρητικής κατεύθυνσης. Η Εκπαίδευση και η Νομική ήταν στην πρώτη τους προτίμηση. Εξίσου σημαντικό ενδιαφέρον έδειξαν για την Ιατρική και Αρχιτεκτονική σχολή. Τα αγόρια δε συνολικά προτίμησαν ειδικότητες θετικής και τεχνολογικής κατεύθυνσης, όπως Οικονομολόγος, Προγραμματιστής, Ηλεκτρολόγος, Μηχανικός, επιχειρηματίας. Μόνο ένα 12% δήλωσε ενδιαφέρον στην εκπαίδευση.

Τόσο τα αγόρια όσο και τα κορίτσια δήλωσαν ότι τα προσωπικά τους ενδιαφέροντα και ταλέντα κυρίως προσδιόρισαν την επιλογή του επαγγέλματος τους.

Η διαφορά τους είναι όμως ότι στα αγόρια ο δεύτερος κύριος παράγοντας ήταν η ζήτηση του επαγγέλματος(25%) ,ενώ στα κορίτσια ήταν η οικογένεια. Μόνο το 2% των κοριτσιών θεώρησε τη ζήτηση επαγγέλματος στην αγορά εργασίας σαν καθοριστικό παράγοντα.

Και τα δύο φύλα δίνουν μεγάλη σπουδαιότητα στην οικονομική άνεση που πρέπει να εξασφαλίζει το επάγγελμα. Τα κορίτσια όμως δίνουν ιδιαίτερη σημασία στη μονιμότητα και στην ασφάλεια του επαγγέλματος(28%) ενώ μόνο ένα 2% των αγοριών θεωρεί την ασφάλεια και μονιμότητα ενός επαγγέλματος σημαντική. Ίσως αυτό δείχνει ότι τα αγόρια θεωρούν το επάγγελμα όχι μόνο σαν μέσον για την επιβίωσή τους ,αλλά σαν πηγή επαναξιολόγησης και επιβράβευσης.

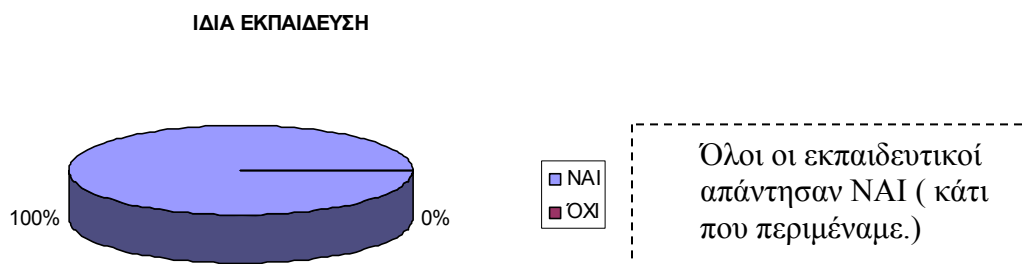
Και τα δύο φύλα δήλωσαν ότι δε θα έκαναν ένα επάγγελμα που δε θα ήταν συμβατό με το φύλο τους και την κοινωνική τους τάξη (κορίτσια 54% ,αγόρια 71%). Τα αγόρια πιο δύσκολα παρεκκλίνουν από τους κοινωνικά αποδεχτούς ρόλους τους.

Τέλος, τα κορίτσια θεωρούν ότι τα χαρακτηρίζει η ευαισθησία (17%), η επιμονή(16%), η υπομονή(12%).Υστερούν δε σε πειθαρχία, ανταγωνιστικότητα, ψυχραιμία, διπλωματία και ευπιστία. Τα αγόρια δήλωσαν σαν κύριο

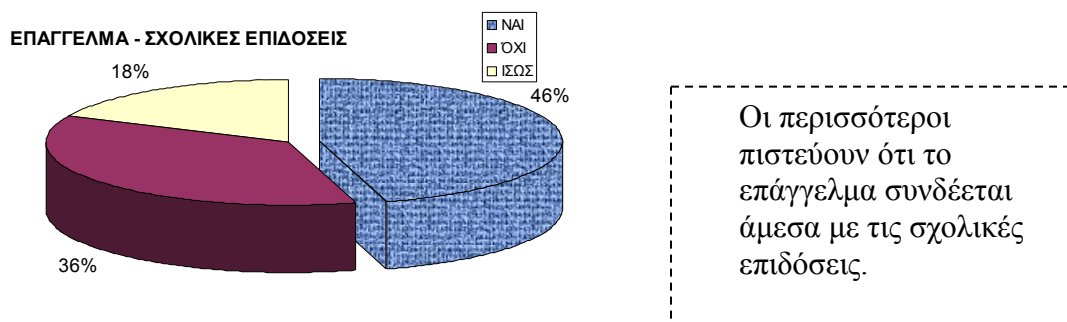
χαρακτηριστικό τους την επιμονή(20%) , τη διπλωματία(18%), τη δυναμικότητα και την ανταγωνιστικότητα(16%) , τ
ην ψυχραιμία και την πειθαρχία (15%).

Συνολικά αποτελέσματα, των ερωτηματολογίων, που δόθηκαν στους εκπαιδευτικούς της Β/μιας εκπαίδευσης, με σκοπό να μελετήσουμε τις απόψεις τους για τα δυο φύλα. Επιλέξαμε 11 καθηγητές εκ των οποίων, οι 9 είναι άντρες, και οι 2 είναι γυναίκες . Απο τις παρακάτω ερωτήσεις, βλέπουμε τα αποτελέσματα των καθηγητών.

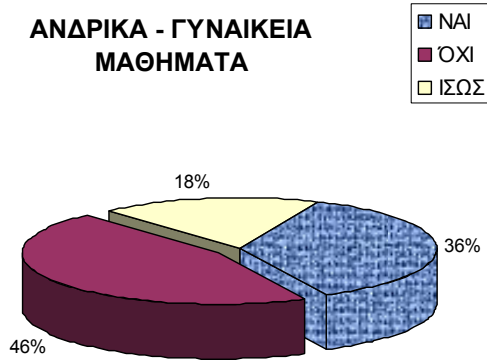
1. Θεωρείτε ότι τα 2 φύλα πρέπει να έχουν την ίδια εκπαίδευση?

2. Θεωρείτε ότι το επαγγελματικό μέλλον των μαθητών συνδέεται άμεσα με τις σχολικές επιδόσεις τους?

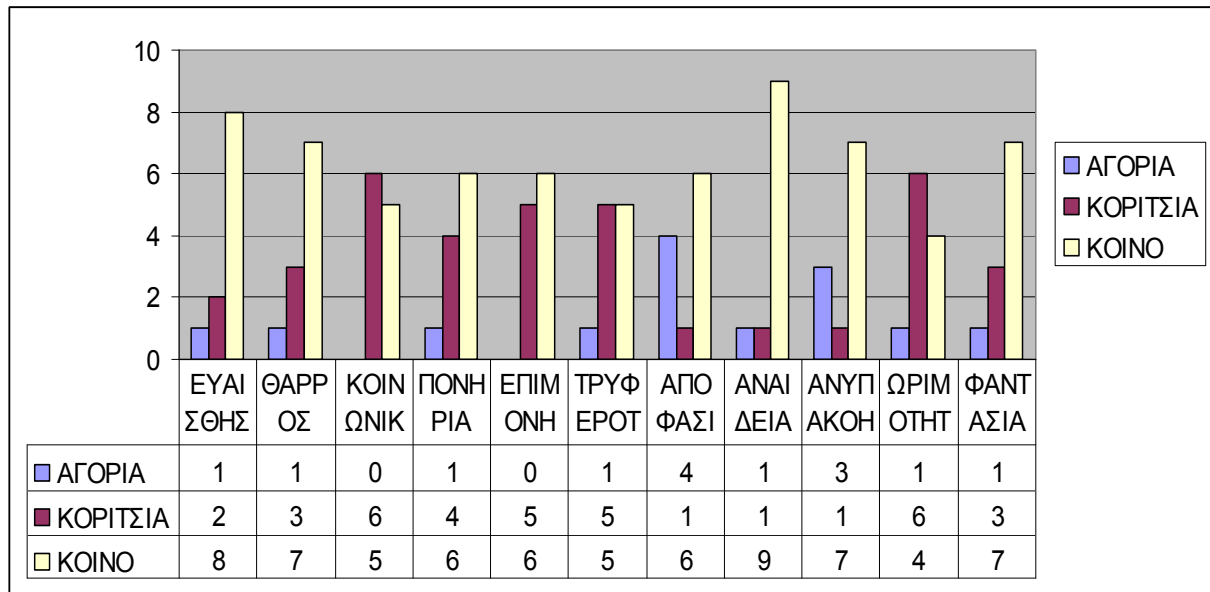

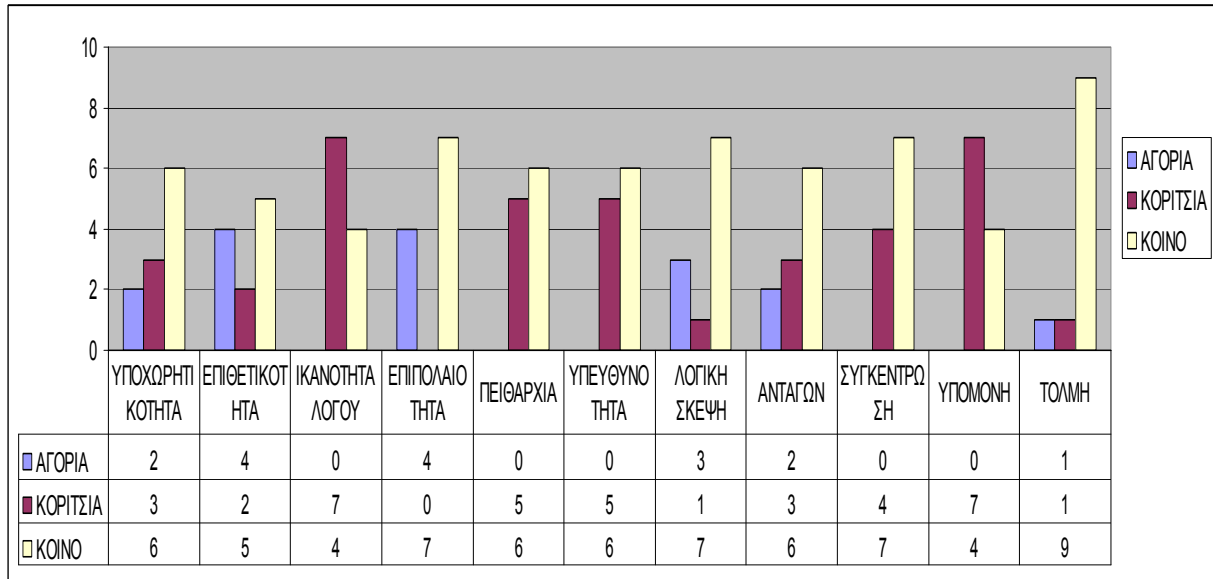
3. Θεωρείτε ότι τα αγόρια αποδίδουν καλύτερα στα θετικά μαθήματα, και τα κορίτσια στα θεωρητικά?

Η γνώμη είναι διχασμένη, διότι οι μισοί εκπαιδευτικοί πιστεύουν ότι υπάρχει καλύτερη επίδοση των αγοριών στις θετικές επιστήμες και των κοριτσιών στις θεωρητικές.

4. Σημειώστε τα παρακάτω χαρακτηριστικά,.....

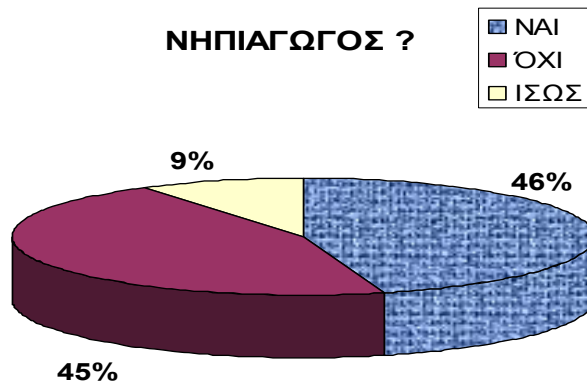
Από τους παραπάνω πίνακες, εντοπίζουμε ότι τα περισσότερα χαρακτηριστικά, είναι κοινά. Αξιοσημείωτο είναι, ότι κανείς εκπαιδευτικός δεν πιστεύει απόλυτα, ότι τα αγόρια μπορούν να δείξουν, επιμονή και υπομονή στα μαθήματα γιατί τους θεωρούν κατά κανόνα, ότι συγκεντρώνονται λιγότερο και είναι και απείθαρχοι. Στον αντίποδα τα κορίτσια στερούνται επιπολαιότητα και είναι και αναποφάσιστα.

5. Θεωρείτε έναν άνδρα, ικανότερο σε διοικητικές θέσεις?

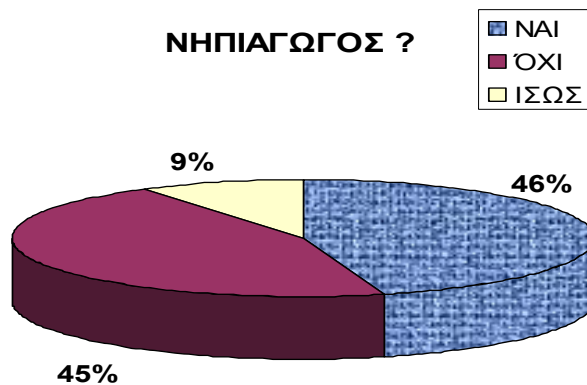
Οι περισσότεροι πιστεύουν κατηγορηματικά ότι οι γυναίκες είναι ικανότερες σε διοικητικές θέσεις.

6. Θα εμπιστευόσασταν έναν άνδρα... σε ρόλο νηπιαγωγού ή νταντάς?

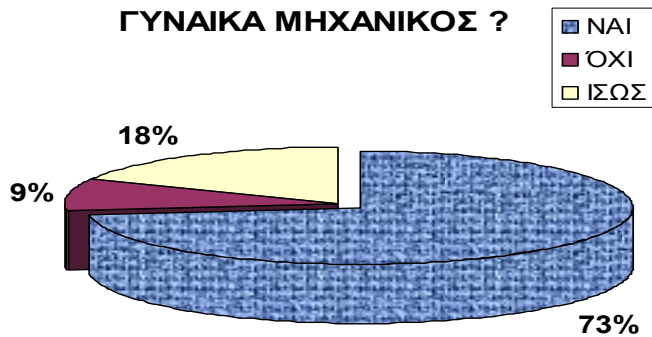
Η άποψη των καθηγητών μας, είναι ότι το φύλλο δεν παίζει ρόλο στους νηπιαγωγούς . (Κάτι που δεν αντιπροσωπεύει την κοινή γνώμη, απλών πολιτών).

7. Θα εμπιστευόσασταν έναν άνδρα... σε ρόλο νηπιαγωγού ή νταντάς?

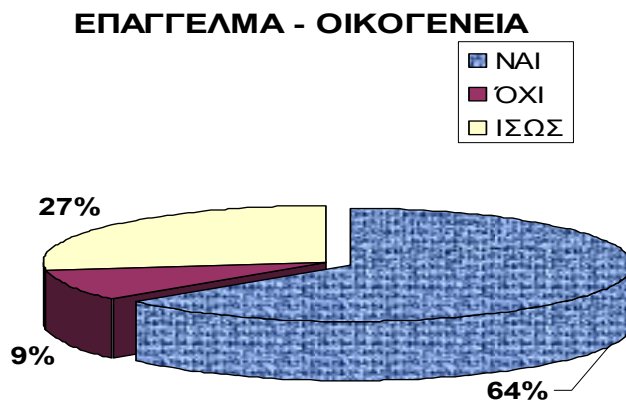
Η άποψη των καθηγητών μας, είναι ότι το φύλλο δεν παίζει ρόλο στους νηπιαγωγούς . (Κάτι που δεν αντιπροσωπεύει την κοινή γνώμη, απλών πολιτών).

8. Θα εμπιστευόσασταν μια γυναίκα, σαν μηχανικό αυτοκινήτων?

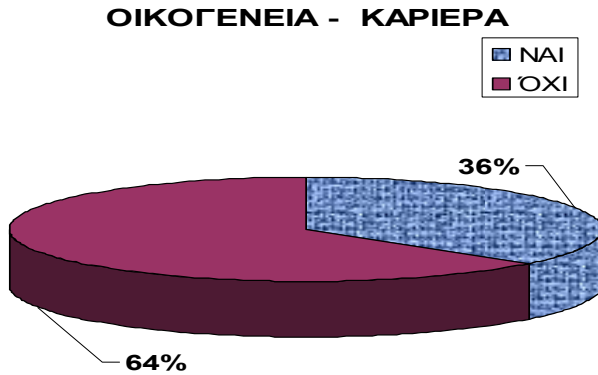
Η άποψη των καθηγητών μας, είναι ότι το φύλλο δεν παίζει ρόλο στους μηχανικούς αυτοκινήτων. (Κάτι που δεν αντιπροσωπεύει την κοινή γνώμη, απλών πολιτών)

9. Θεωρείτε ότι στην επιλογή επαγγέλματος θα πρέπει να ληφθεί υπόψη και η προοπτική δημιουργίας οικογένειας?

Σημαντική παράμετρος για την επιλογή του επαγγέλματος, είναι η προοπτική δημιουργίας οικογένειας.

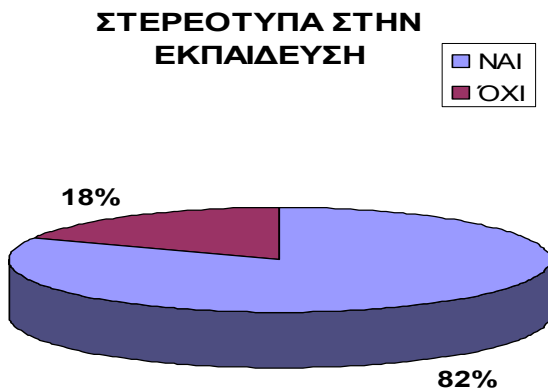
10. Θεωρείτε πετυχημένη μια γυναίκα ως προσωπικότητα, που δεν έχει κάνει οικογένεια, αλλά έχει δώσει όλο το δυναμικό της στην επαγγελματική της καριέρα?

Σημαντική παράμετρος για την επιλογή της γυναίκας

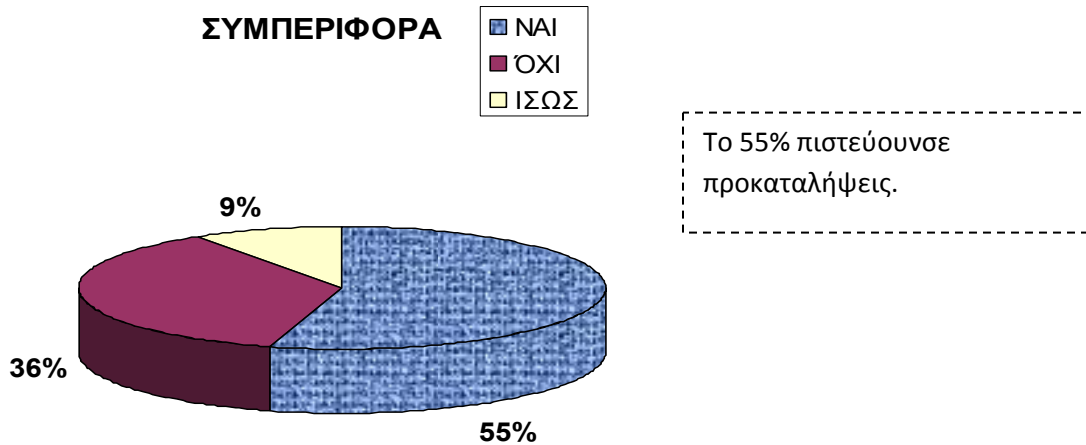
Η οικογένεια σε μια γυναίκα, δεν μειώνει την επαγγελματική της καριέρα.

11. Είστε ενημερωμένοι σε θέματα στερεοτύπων μέσα στην εκπαίδευση?

Οι περισσότεροι καθηγητές, είναι ενημερωμένοι σε θέματα στερεοτύπων.

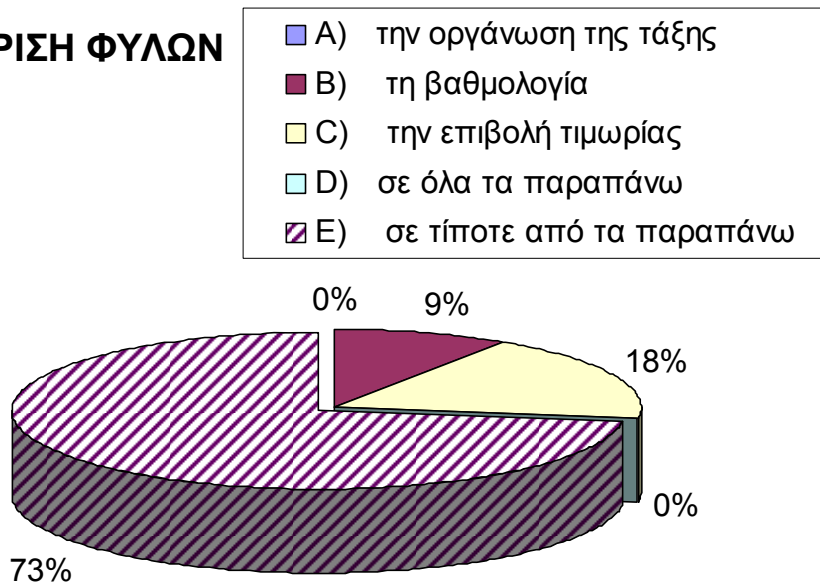
12. Έχετε παρατηρήσει την ύπαρξη στερεοτυπικών συμπεριφορών στους συναδέλφους σας?

13. Έχετε υποσυνείδητα κάνει διάκριση ανάμεσα στα 2 φύλλα όσον αφορά.....

- A) την οργάνωση της τάξης
- B) τη βαθμολογία
- C) την επιβολή τιμωρίας
- D) σε όλα τα παραπάνω
- E) σε τίποτε από τα παραπάνω

ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΦΥΛΩΝ

Το 73% των καθηγητών δεν κάνει διακρίσεις στην αντιμετώπιση των μαθητών, είτε είναι αγόρια, είτε είναι κορίτσια.

Αποτελέσματα ερωτηματολογίου καθηγητών

Ενδεικτικά οι απαντήσεις των καθηγητών του Βαρβακείου λυκείου δηλώνουν ότι είναι ενημερωμένοι για την ύπαρξη στερεοτύπων στα σχολεία και ότι η εκπαίδευση πρέπει να είναι ίδια και για τα δύο φύλα. Οι μισοί παρατήρησαν ότι πράγματι τα αγόρια έχουν καλύτερη επίδοση στα θετικά μαθήματα και τα κορίτσια στα θεωρητικά μαθήματα. ..αλλά θεωρούν τις γυναίκες εξίσου ικανές σε διοικητικές θέσεις.

Τόσο οι άνδρες όσο και οι γυναίκες εκπαιδευτικοί θεωρούν τη δημιουργία οικογένειας σημαντική στη λήψη της επαγγελματικής επιλογής.

Το 55% έχει παρατηρήσει στερεοτυπική συμπεριφορά από άλλους συναδέλφους ενώ το 73% δήλωσε ότι δεν κάνει διακρίσεις ανάμεσα στα δύο φύλα όσον αφορά τη βαθμολογία ή την επιβολή τιμωρίας!

ΣΧΟΛΙΑ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Τα αποτελέσματα της έρευνάς μας επιβεβαιώνουν ότι τα η επιλογή του επαγγέλματος επηρεάζεται από το φύλο Η άποψη μας είναι ότι δεν είναι αυτό καθαυτό το πρόβλημα αλλά ο τρόπος αξιολόγησης των διαφόρων επαγγελμάτων. Με άλλα λόγια δε θα έπρεπε να αξιολογούνται σαν ανώτερα όσα επαγγέλματα θεωρούνται ανδρικά και να υποτιμούνται όσα θεωρούνται 'γυναικεία'.

Πιστεύουμε ότι το σχολείο συγκεκριμένα θα πρέπει να παροτρύνει και τα δύο φύλα να αναπτύξουν τις ικανότητες τους με βάση τις ικανότητες και τα ενδιαφέροντα τους όχι με βάση το φύλο τους. Η ισότιμη εκπαίδευση είναι κάτι που μας αφορά όλους και δεν θα πρέπει να μας αφήνει αδιάφορους. Η πορεία, η εξέλιξη και η πρόοδος της ζωής μας βρίσκεται στα χέρια των νέων γενιών και οφείλουμε να κάνουμε ότι καλύτερο μπορούμε. Η ενσωμάτωση των κοριτσιών σε αντρικές δουλειές και υποθέσεις και το αντίστροφο είναι απαραίτητο .Η σχολική κοινότητα οφείλει να εναντιωθεί στις κοινωνικές προκαταλήψεις και να εφαρμόσει ίσως διαφορετικές πρακτικές ενθάρρυνσης τόσο στα αγόρια όσο και στα κορίτσια όταν χρειάζεται. Να γίνει απαραίτητη η ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών σε θέματα ισότητας ώστε να εντοπίζουν τις ανισότητες στο σχολείο και να μπορούν να συμβάλλουν στη μείωσή τους μέσω παρακολούθησης επιμορφωτικών προγραμμάτων.

Η ισότητα πρέπει να εξασφαλισθεί σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Αυτό θα επιτευχθεί αναθερώντας τα σχολικά βιβλία και τα προγράμματα, μέσα από πρόγραμμα στοιχειώδους εκπαίδευσης για ενήλικες και να παρέχουν τις ίδιες δυνατότητες και στα δύο φύλα στις επιχορηγήσεις σπουδών και υποτροφιών.

Θεωρούμε ότι σημαντικές αλλαγές σε κοινωνικό, πολιτικό και πολιτιστικό, οικονομικό αλλά και προσωπικό επίπεδο, θα επέλθουν όταν μειωθούν οι σεξιστικές διακρίσεις που είναι ανασταλτικός παράγοντας στην αυτοπραγμάτωση του ατόμου.

Βιβλιογραφία:

- Ανθογαλίδου : Ιστορική αναδρομή : Διάρθρωση της εκπαίδευσης:
www.virtualschool.web.auth.
- Α. Βασιλοπούλου: Φύλο και εκπαίδευση.
www.thefylis.uoa.gr/2009--
Επαγγελματικές προτιμήσεις και επιλογές μαθητών ηλικίας 14-18:
www.epapanis.blogspot.com/2007 (Αγνή Βίκη-Ευστράτιος Παπάνης)
- Λ. Φρόση: Κοινωνιολογικές θεωρίες για την εκπαίδευση και το φύλο:
www.psy.auth.gr/index.php.option9 (Chodorow, Arnot)2009.
- Εκπαίδευση: Γενική γραμματεία ισότητας φύλων:
www.isotita.gr/index.php/docs/.c17
- Επαγγελματικές επιλογές αποφασίζουν διαφορετικά μαθητές και μαθήτριες: www.2rc-auth.gr/onned.portal.doc
- Φύλο και νέα επαγγέλματα: www.repistory.edu/.gr/edu/.
- Θεωρίες για τις διαφορές των φύλων: www.rodos.aegean.gr
- Επαγγελματικός προσανατολισμός και φύλο:
www.focusonchild./occupational.ga
- Ζιώργου-Καραστεργίου :η πορεία του θεσμού των συνεκπαίδευσης στην Ελλάδα: www.eriande.elemedu.upartous.gr
- Σιδηροπούλου-Δημακάκου (1994) ισότητα των δύο φύλων
- ΚΕΘΙ:Ο παράγοντας φύλο και σχολική πραγματικότητα Απρίλης(2000)
- Κελεσίδου – Χατζηπαναγιώτου, 1998 Η κριτική της συνεκπαίδευσης (1999).www.eriande.elemedu.upatras.gr/?
- Nancy Chodorow: Family structure and feminine personality:
www.soc.washington.edu

